

Jak wprowadzać w szkole programy interdyscyplinarne

„InfoStrateg 1” i „InfoStrateg 2”

Poradnik dla dyrektora szkoły

do programu nauczania „InfoStrateg 1” i „InfoStrateg 2”
realizowanych w ramach konkursu 2/POKL/3.3.4/11 projektu nr WND-POKL.03.03.04-00-013/12 pt. „**PlanInfoStrateg”- interdyscyplinarne programy nauczania dla III i IV etapu kształcenia z wykorzystaniem narzędzi informatycznych**, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Interdyscyplinarne programy nauczania „InfoStrateg 1” lub „InfoStrateg 2” wdrażane metodą projektu

Spis treści:

1. Wstęp.

2. Podstawa prawna.

3. Przydatne pojęcia.

4. Podstawowe reguły tworzenia i wdrażania interdyscyplinarnego programu nauczania.

- Zasady ogólne
- Przedmioty i przydział godzin
- Dokumentacja
- Ocenianie

5. Korzyści wprowadzenia programu.

6. Terminarz wdrożenia.

1. Wstęp

Współczesna szkoła, chcąc być nowoczesną, musi umieć przygotować ucznia do funkcjonowania w dynamicznie zmieniającym się świecie.

Interdyscyplinarne programy nauczania są odpowiedzią na obecne potrzeby rynku edukacyjnego. Współcześnie w coraz większym stopniu oczekuje się od uczniów owej interdyscyplinarności, umiejętności stosowania wiedzy w praktyce i twórczego myślenia.

Interdyscyplinarne programy nauczania – InfoStrateg 1 i InfoStrateg 2 są częścią projektów edukacyjnych realizowanych w gimnazjach i w szkołach ponadgimnazjalnych.

Projekt edukacyjny to zespołowe i planowe działanie uczniów mające na celu rozwiązanie konkretnego problemu z zastosowaniem różnorodnych metod. W przypadku InfoStartega 1 i 2 chodzi o zorganizowanie odpowiednio: turnieju gry w StarCrafta i gry terenowej. Oprócz programów nauczania narzędziami pomocnymi w realizacji projektów są: przewodniki dla nauczycieli oraz materiały dydaktyczne dla uczniów. Z punktu widzenia dyrektora najważniejsze dla organizacji nauczania w szkole są programy, stąd niniejszy poradnik na nich się koncentruje.

Szkoła może opracować program dla przedmiotu bądź przedmiotów, dla których nie określono podstawy programowej, ale warunkiem dopuszczenia programu do użytku szkolnego jest realizowanie dzięki niemu treści określonych w podstawie programowej. Interdyscyplinarny program nauczania musi opierać się na treściach określonych w podstawie programowej, nie musi jednak realizować w całości podstawy programowej z przedmiotów wchodzących do programu. Realizuje wybrane treści podstawy programowej ze wskazanych przedmiotów.

Obowiązkiem dyrektora jest sprawdzenie, czy program zawiera w sobie wszystkie niezbędne elementy i tym samym czy spełnia wymogi formalne zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. 2012 Nr 0 , poz. 752).

W każdym programie nauczania muszą znaleźć się określone elementy m.in.: cele kształcenia i wychowania oraz treści kształcenia i planowane osiągnięcia szczegółowe uczniów.

Programy spełniające powyższe wymogi dyrektor szkoły zatwierdza do realizacji w danym etapie edukacyjnym.

Nie zalecamy wprowadzania w szkole więcej niż jednego programu interdyscyplinarnego. Wymagają one, bowiem zmiany wielu utrwalonych w rutynie działania szkoły zwyczajów, przede wszystkim koordynacji działań i ścisłej współpracy między nauczycielami różnych przedmiotów. Szkołą i nauczyciele muszą mieć czas, żeby się tego nauczyć.

Realizacja interdyscyplinarnych programów nauczania – Infostrateg 1 i Infostrateg 2 pozwoli uczniom zapoznać się z narzędziami pomocnymi w planowaniu zarówno własnej pracy jak i grupowych przedsięwzięć. Dzięki programom młodzież zdobędzie umiejętności rozłożenia projektu na części składowe, zorganizowania różnych działań na terenie szkoły, przewidywania ewentualnych trudności i znajdowania rozwiązań oraz łagodzenia napiętej sytuacji w zespole.

Dodatkowo programy wyposażą uczniów w wiedzę, umiejętności i nauczają postaw, które umożliwią im skuteczną pracę w zespole a w przyszłości aktywne i odpowiedzialne uczestnictwo w życiu publicznym kraju.

2. Podstawa prawna.

Ustawy:

- 1) ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).
- 2) ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz.U. z 2003 r. Nr 118, poz. 1112 z późn. zm.).
- 3) ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, późn. zm.).

Rozporządzenia:

- 1) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. 2012 Nr 0, poz. 752).
- 2) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. 2012, poz. 204).
- 4) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2009 r. w sprawie sposobu realizacji edukacji dla bezpieczeństwa (Dz. U. Nr 139, poz. 1131).
- 5) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2009 r. Nr 4, poz. 17).
- 6) rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 83, poz. 562, z późn. zm.).

3. Przydatne pojęcia

III etap edukacyjny

Jest to etap kształcenia realizowany w gimnazjum.

IV etap edukacyjny

Jest to etap kształcenia realizowany w szkole ponadgimnazjalnej.

Kształcenie ogólne na III i IV etapie edukacyjnym, choć realizowane w dwóch różnych szkołach, tworzy programowo spójną całość.

Program nauczania

Obejmuje, co najmniej jeden etap edukacyjny, może dotyczyć jednego przedmiotu, grupy przedmiotów bądź ścieżki edukacyjnej. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2012 r. w sprawie dopuszczania do użytku w szkole programów wychowania przedszkolnego i programów nauczania oraz dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. 2012 Nr 0, poz. 752) w każdym programie nauczania muszą znaleźć się następujące elementy: założenia ogólne programu, cele kształcenia i wychowania, treści kształcenia i planowane osiągnięcia szczegółowe uczniów, sposoby osiągania celów kształcenia oraz propozycje metod i kryteriów oceny osiągnięć uczniów. Do użytku na terenie szkoły program jest dopuszczany przez dyrektora szkoły, który na wniosek nauczyciela włącza go do szkolnego zestawu programów nauczania.

Interdyscyplinarny charakter programu nauczania oznacza, iż **wykorzystuje** on treści ustalone dla różnych przedmiotów w podstawie programowej.

Szkolny zestaw programów nauczania.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. 2012, poz. 204) szkolny zestaw programów nauczania tworzą wszystkie programy dopuszczone przez dyrektora szkoły do użytku szkolnego.

Dopuszczenie programu nauczania do użytku szkolnego.

Aby program nauczania mógł być wdrażany na terenie szkoły musi zostać dopuszczony do realizacji przez dyrektora szkoły. Przepisy odnośnie dopuszczenia programu do użytku szkolnego wymagają, aby o dopuszczenie wnioskował nauczyciel (nauczyciele) oraz aby program został wpisany do szkolnego zestawu programów nauczania. Przed dopuszczeniem programu do użytku szkolnego dyrektor może się zwrócić o opinię m. in. do doradcy metodycznego bądź zespołu przedmiotowego w sprawie zarówno oceny zgodności programu z podstawą programową, jak i oceny dostosowania programu do potrzeb i możliwości uczniów.

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne.

Obejmują nauczanie przedmiotów i bloków przedmiotów realizowane w zakresie podstawowym i rozszerzonym i zorganizowane na podstawie ramowych planów nauczania.

Projekt edukacyjny.

To zespołowe i planowe działanie uczniów mające na celu rozwiązanie konkretnego problemu z zastosowaniem różnorodnych metod. Zgodna ocena dydaktyków wskazuje, że „Zaciekawienie i nauczenie zadawania pytań jest najprostszą drogą rozwoju [...] takie sposoby postępowania i rozumowania budują trwały fundament wiedzy.”¹

3. Podstawowe reguły tworzenia i wdrażania interdyscyplinarnego programu nauczania

Zasady ogólne

- Interdyscyplinarne programy nauczania są autorskim opracowaniem zespołu nauczycieli, są zgodne z nową podstawą programową oraz uwzględniają formy i sposoby realizacji wymagań zawartych w obowiązującej podstawie.
- Programy realizowane są w ramach obowiązkowych zajęć edukacyjnych wpisanych w tygodniowy plan lekcji bądź nie ujętych w planie lekcji a realizowanych w ramach inaczej zorganizowanych zajęć np. na fakultetach, na białych czy zielonych szkołach.
- Po dwie godziny wychowania fizycznego mogą zostać wyłączone z planu lekcji i być do dyspozycji nauczyciela prowadzącego projekt oraz jego uczniów.
- Infostrateg 1 i Infostrateg 2 mogą być wdrażane we wszystkich typach szkół III i IV etapu edukacyjnego.
- Programy realizowane są w szkole przez rok.
- Za wdrożenie każdego programu odpowiada zespół nauczycieli pracowników szkoły złożony z 4-6 osób, ci sami nauczyciele mogą wchodzić zarówno w skład zespołu pracującego z InfoStrategiem 1, jak i zespołu zajmującego się InfoStrategiem 2. Składy zespołów wdrożeniowych są otwarte, to znaczy mogą do nich dołączyć np. nauczyciele-wychowawcy, pedagog czy psycholog szkolny.
- Zespół wdrażający projekt przedstawia na początku roku szkolnego pozostałym nauczycielom szczegółowy terminarz realizacji poszczególnych treści zgodnie z potrzebami projektu.

Przedmioty i przydział godzin

InfoStrateg 1 - III etap edukacyjny (gimnazjum)

Program obejmuje 63 godziny dydaktyczne :

- 23 h informatyki
- 13/9 h wiedzy o społeczeństwie
- 10 h edukacja dla bezpieczeństwa
- 15 h język angielski
- 2 h godziny do dyspozycji wychowawcy

¹ Program Międzynarodowej Oceny Umiejętności Uczniów OECD PISA. Wyniki badania 2006 w Polsce. PISA, MEN, 2006

InfoStrateg 2 - IV etap edukacyjny (szkoła ponadgimnazjalna)

Program obejmuje 62 godziny dydaktyczne :

- 30 h informatyka
- 10 h przedsiębiorczości
- 8 h wiedza o społeczeństwie
- 5 h edukacji dla bezpieczeństwa
- 5 h języka angielskiego
- 4 h do dyspozycji wychowawcy klasy

Nauczyciele prowadzący nie powinni mieć obaw przed włączaniem innych przedmiotów w obszar programu np.: języka polskiego, w celu tworzenia relacji z turnieju StarCrafta czy artykułów do prasz czy przedmiotów artystycznych, przydatnych przy dekorowaniu obiektów sportowych.

Dokumentacja

Wdrażanie interdyscyplinarnych programów nauczania wymaga uzupełnienia dokumentacji szkolnej o następujące elementy:

- Dyrektor umieszcza w porządku obrad Rady Pedagogicznej otwierającej nowy rok szkolny punktu poświęconego prezentacji zebranych interdyscyplinarnych programów nauczania wdrażanych metodą projektu, a następnie poleca protokolantowi zapisać niniejszy punkt w protokole posiedzenia Rady Pedagogicznej z dnia,
- programy Infostrateg 1 i Infostrateg 2 dyrektor zatwierdza umieszczając na pierwszej stronie programu swój podpis i zdanie: "Zatwierdzam do realizacji na danym etapie edukacyjnym. Program będzie realizowany w roku szkolnym",
- Rada Pedagogiczna na początku roku szkolnego zatwierdza uzupełnienie Statutu Szkoły o zapis w Wewnętrzny Systemie Oceniania w brzmieniu (patrz dział „Ocenianie” str. 7 niniejszego poradnika),
- po zebraniach z rodzicami otwierających nowy rok szkolny w klasach objętych programem nauczyciele wychowawcy wpisują w dziennik lekcyjny informację o zapoznaniu rodziców z interdyscyplinarnymi programami nauczania wdrażanymi metodą projektu,
- nauczyciele wychowawcy, którzy zdecydują się realizować na godzinach wychowawczych wybrane z programów Infostrateg 1 i Infostrateg 2 tematy lekcji uzupełniają „Program Wychowawczy Klasy” o wyżej wspomniane tematy, zmodyfikowany w ten sposób program składają do dyrektora szkoły bądź jego zastępcy.

W trakcie realizacji programów nauczyciele wdrażający zobowiązani są do bieżącego dokumentowania realizowanych tematów lekcji. Można to zrobić na kilka sposobów na przykład:

1/ tematy lekcji nauczyciele wpisują do dzienników klasowych (papierowych bądź elektronicznych), przy czym każdy wpis jest oznaczony w jeden, określony i ustalony wcześniej sposób np. kolorem zielonym, ramką, znaczkiem itd.,

2/ tematy lekcji nauczyciele wpisują do oddzielnego dziennika zatytułowanego np. interdyscyplinarny program nauczania Infostrateg 1- wdrożenie,

3/ każdy nauczyciel prowadzi samodzielnie dokumentację realizacji treści kształcenia a następnie składa ją raz w semestrze do dyrektora szkoły bądź jego zastępcy.

Wybór sposobu prowadzenia bieżącej dokumentacji należy do dyrektora szkoły podobnie jak nadzorowanie terminowości i kompletności dokonywanych przez nauczycieli wpisów.

Ocenianie

Każdy z nauczycieli biorących udział w projekcie otrzymuje od nauczycieli kierujących wdrażaniem projektu imienne karty uczniów.

W karcie znajdują się różne kategorie oceny odpowiadające przyjętym w programie celom kształcenia i wychowania. Nauczyciele wybierają według własnego uznania kategorie zawarte w karcie, które postanowią ocenić. W wybranych przez siebie kategoriach wpisują punkty (kryteria przyznawanych punktów znajdują się w programach nauczania oraz w przewodnikach dla nauczycieli). Pod koniec II semestru przeliczają punkty na oceny (punkty w tabeli odpowiadają obowiązującej skali (ocen od 1 do 6) i wstawiają ocenę częściową z przedmiotu zgodnie z WSO. Oznacza to, że szkoły realizujące programy interdyscyplinarne powinny umieścić w swoim WSO następujące wpisy:

a/ „Uczniowie realizujący w roku szkolnym program interdyscyplinarny Infostrateg 1 (III etap edukacyjny) otrzymują oceny częściowe (minimum po jednej z przedmiotów tworzących program), które będą liczone do średniej rocznej.” oraz „Uczniowie realizujący w roku szkolnym program interdyscyplinarny Infostrateg 2 (IV etap edukacyjny) otrzymują oceny częściowe (minimum po jednej z przedmiotów tworzących program), które będą liczone do średniej rocznej.”

albo zapis bardziej ogólny:

b/”Uczniowie realizujący programy interdyscyplinarne otrzymują oceny częściowe (minimum po jednej z przedmiotów tworzących program), które będą uwzględnione w semestralnej/rocznej ocenie klasyfikacyjnej.”

5. Korzyści z wprowadzenia programu

- szkoły i organy prowadzące szkoły nie ponoszą dodatkowych kosztów,
- programy wymuszają lepszą współpracę między nauczycielami,
- programy wyposażą uczniów w umiejętność ekonomicznego planowania zarówno własnej pracy, jak i grupowych przedsięwzięć,
- każdy może wziąć udział w szkolnym turnieju StarCrafta i terenowej grze miejskiej (program Infostrateg 1) oraz stworzyć w zespole własną grę komputerową (program Infostrateg 2).

- programy rozbudzają zainteresowania uczniów,
- programy promują zasady fair play,
- nauczyciele wdrażający program otrzymują pełne wsparcie merytoryczne.

6. Terminarz wdrożenia

Czerwiec/Lipiec/sierpień:

rekrutacja nauczycieli do grup wdrażających programy, wybór oddziałów klasowych objętych programami .

Koniec sierpnia:

spotkania przedwdrożeniowe w zespołach nauczycieli, udostępnienie nauczycielom wszystkich materiałów tj. programów i przewodników.

Wrzesień :

- zatwierdzenie przez dyrektora do realizacji interdyscyplinarnych programów nauczania,
- zatwierdzenie przez Radę Pedagogiczną zmiany w statucie – dodanie do WSO zapisu następującej treści:(patrz dział „Ocenianie” str. 7 niniejszego poradnika),
- wybór terminu rozegrania szkolnego turnieju StarCrafta i gry miejskiej,
- wybór terminu i formy prezentacji gier stworzonych przez uczniów w ramach realizacji projektu Infostrateg 2
- informacja dla rodziców o programach projektów Infostrateg 1 i Infostrateg 2 na pierwszych zebraniach,
- szczegółowe omówienie projektu Infostrateg1 i Infostrateg 2 na pierwszych lekcjach przedmiotów, na których realizowany będzie projekt,
- rozdanie uczniom zeszytów ćwiczeń, przygotowanych dla realizacji projektu Infostrateg1 i Infostrateg 2, zawierających materiały pomocnicze, ćwiczeniowe oraz sprawdzające,
- rozdanie nauczycielom programów projektu Infostrateg 1 i Infostrateg 2,

Wrzesień opcjonalnie:

- wprowadzenie przez wychowawców do programów wychowawczych klas, objętych projektem, tematów zawartych w programach , projektu Infostrateg 1 i Infostrateg 2,
- otwarcie strony WWW poświęconej wdrażaniu programów.

Przez I semestr:

- realizacja treści kształcenia w ramach projektu Infostrateg1 (moduł I) zgodnie z przyjętym programem nauczania, kontrola osiągnięć szczegółowych uczniów;

Przez II semestr:

- realizacja treści kształcenia projektu Infostrateg1 (moduł II - gra miejska) zgodnie z przyjętym programem nauczania

Przez cały rok szkolny:

- realizacja treści kształcenia w ramach projektu Infostrateg 2 zgodnie z przyjętym programem nauczania i kontrola osiągnięć szczegółowych uczniów,
- monitorowanie przez dyrektora wdrażania w ramach programów treści nowej podstawy programowej – element nadzoru pedagogicznego.

Styczeń /luty (koniec semestru) /Czerwiec:

- rozegranie turnieju StarCrafta –zakończenie realizacji modułu I projektu Infostrateg 1,
- rozegranie gry miejskiej –zakończenie realizacji modułu II projektu Infostrateg 1,
- prezentacja gier stworzonych przez uczniów, w formie ustalonej z uczniami na początku realizacji projektu Infostrateg 2,
- wypełnienie przez uczniów drugiej ankiety ewaluacyjnej,
- zebranie materiałów przygotowanych przez uczniów w trakcie realizacji programów,
- zebranie wniosków i uwag nauczycieli wdrażających programy.

Koniec sierpnia:

- spotkania powdrożeniowe w zespołach nauczycieli.